

Landbruks- og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

Vår dato: 09.01.2019
Deres dato: [Deres dato]
Vår referanse: 7.0701/2018-LMD
Deres referanse: [Deres ref]

Innspill til statsbudsjettet 2020 – Landbruks- og matdepartementet

NHO Mat og Drikke er den største arbeidsgiver- og næringspolitiske organisasjonen for mat-, drikke- og bionæringene i Norge, og er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Vi organiserer mer enn 1600 virksomheter med nærmere 40 000 sysselsatte innenfor mat- og drikkeproduksjon, skogbruk og tjenesteyting.

Hovedpunkter:

- Slå sammen og forenkle ordningene rettet mot mat- og drikkenæringen som ligger under Innovasjon Norge og Norges forskningsråd
- Etablere en Samordningsenhet som kan bistå gründere og mindre bedrifter med behovsdefinering, og hjelpe bedriften med valg av tiltak, søk i forskningsresultater, søknadsprosess og hjelp til kommersialisering av FoU-resultater.
- Etablere en enhet i Innovasjon Norge for rådgivning om eksport av mat til ulike markeder, herunder rådgivning om ulike marketers krav til mattrygghet, kvalitet, merking og dokumentasjon.
- Som viktige bidrag til omstillingsevne og konkurransekraft i mat- og drikkenæringen må regjeringen styrke og målrette forsknings- og innovasjonsprogrammene som gjelder på mat- og drikkeområdet
- Det må opprettes et eget forskningsprogram for anvendt forskning på mat- og drikkeområdet.

Forskning og innovasjon - Programområde 15.20, kap. 1137, post 50-53

Forskning og innovasjon

Høy forskningsaktivitet er en forutsetning for å opprettholde og styrke konkurransevnen i mat- og drikkeindustrien. Innovasjon Norge, Norges Forskningsråd og Mattilsynet – som er en sentral aktør for mat- og drikkenæringen - spiller sentrale roller for å veilede og hjelpe gründerbedriftene i mat- og drikkenæringen fra oppstart, over til lønnsom drift og videre vekst. Det er imidlertid et stort behov for å samordne, forenkle og tilgjengeliggjøre tjenestene fra virkemiddelapparatet og Mattilsynet overfor gründere og entreprenører.

Gründerbedriftene skal utvikle nye produkter og forretningsmodeller som gjør at de tjener penger og skaper arbeidsplasser. Perioden fra oppstart frem til inntektsgivende virksomhet er imidlertid tung for mange. I denne fasen må offentlige myndigheter i større grad være kjent med og støtte opp under gründerbedriftenes behov slik at det tas treffsikre beslutninger om tilskuddsordninger og annen konkret bistand.

For oppstartsbedrifter er det spesielt viktig å kunne prioritere videreutvikling av forretningsidéen og arbeid med å skape seg en posisjon i markedet. Mange opplever imidlertid at det er vanskelig å orientere seg i regelverk og ulike ordninger i virkemiddelapparatet. Det gjør at gründere må bruke mye av tiden og ressursene i bedriften på dette, på bekostning av bedriftsutvikling og vekst. Denne erfaringen understøttes av Innovasjon Norge som selv sier at kun 2 prosent av om lag 60 000 selskapene som etableres årlig får finansiering av Innovasjon Norge i etableringsfasen.¹ NHO Mat og Drikke mener at denne situasjonen må endres og at virkemiddelapparatet mer aktivt må simulere og bidra til gründervirksomhet.

Innovasjon Norge og Forskningsrådet har spisskompetansen på de ulike tilskuddsordningene, og hvilke krav som stilles for at bedriftene kan motta støtte og andre typer bistand. Mattilsynet skal på sin side rettlede i regelverk, og formidle informasjon og kunnskap om mattrygghet til bedriftene. Gründerbedriftene i mat- og drikkenæringen har behov for kunnskap om matsikkerhet og hygienekrav, veiledning i bruk av virkemiddelapparatet, tilgang til kapital, hjelp til blant annet søknadsskriving og tilgang til markedsanalyser og nettverk. Undersøkelser² viser også at bedriftene etterlyser administrativt enkle og godt kjente ordninger når de benytter seg av virkemiddelapparatet.

NHO Mat- og Drikke overleverte i desember 2017 en rapport til LMD om hvordan man skal øke forsknings- og utviklingsaktivitetene i mat og drikkenæringen.

Ett av de viktigste tiltakene som foreslås er å etablere en enhet som kan bistå mindre bedrifter i behovsdefinering og hjelpe bedriften med valg av tiltak, søk i forskningsresultater, søknadsprosess og hjelp til kommersialisering av FoU-resultater.

NHO Mat og Drikke mener at:

- Tilskuddsordningene som gjelder for mat- og drikkenæringen må *slås sammen og forenkles*, samtidig som de rettes inn mot å hjelpe gründerbedriftene gjennom oppstartsfasen til lønnsom drift.
- Innovasjon Norge og Forskningsrådet må opprette en samordningsenhet - en *fødselshjelp* for gründerbedrifter. Samordningsenheten skal hjelpe gründeren med behovsdefinering, valg av tiltak, søk i forskningsresultater, søknadsprosess og hjelp til kommersialisering.
- Mattilsynet må etablere en *gründertjeneste* som hjelper mat- og drikkegründere til å tilfredsstille de formelle kravene til mattrygghet, regelverk, hygiene i etableringsfasen, før forretningsmodellen og produktene kommersialiseres.
- Det må jobbes systematisk med å *samle og markedsføre* tilskuddsordningene, verktøyene, mulighetene, ressursene og nettverket virkemiddelapparatet har til rådighet.

Etablere nytt forskningsprogram for anvendt forskning

NHO Mat og Drikke ønsker et nytt forskningsprogram som sørger for økt mulighet for støtte til anvendt forskning som kan bringe forskningsresultater over i konkrete løsninger;

¹ <https://www.innovasjonnorge.no/no/grunder/INgrunderrolle/>

² Mat- og drikkenæringens forsknings- og innovasjonsaktivitet, rapport fra NHO Mat og Drikke, 2015.

innovasjoner og økt konkurransekraft. Et slikt program må ha lavere krav til forskningshøyde, mulighet for rask saksbehandling, og enklere søknadsprosedyrer for å utløse midler. Et slikt forskningsprogram må i langt større grad konsentrere seg om problemstillinger mat- og drikkebedriftene har identifisert, og som kan løse konkrete utfordringer og da gi rom for nye innovasjoner og løsninger som igjen vil bidra til verdiskaping og sikring av norske arbeidsplasser.

I dag bruker Mat- og drikkebedriftene sine ressurser primært på ordinær produktutvikling, mens forskningsmidlene går til tunge forskningsprosjekter drevet/initiert av forskere, og som går over svært mange år. Det er et stort behov for å dekke gapet i midten - de problemstillinger som går utover ordinær produktutvikling, men som kanskje ikke oppfattes som tunge nok for å kvalifisere til et stort forskningsprosjekt.

NHO Mat og Drikke mener at:

- Regjeringen må sette av 20 millioner kroner til et anvendt forskningsprogram for mat- og drikkenæringen i statsbudsjettet for 2020.

Eksporttiltak - Programområde 17.20, kap 2421, post 74

Importen av mat til Norge er sterkt økende. Tapte markedsandeler hjemme må erstattes gjennom eksport av norskprodusert mat. Samtidig fases eksportstøtten ut. Det er vesentlig at regjeringen iverksetter tiltak som legger til rette for at mat- og drikkenæringen kan øke eksporten av ferdigvarer.

Innovasjon Norge har flere gode generelle virkemidler, men her kreves det mer målrettet innsats. Eksport av mat gir utfordringer som er annerledes enn for industriprodukter. Sverige har ved en planmessig innsats de siste årene økt sin eksport av mat kraftig. NHO Mat og Drikke har pekt på de tiltakene Sverige har gjennomført i samarbeid mellom Jordbruksverket, Exportrådet og matindustrien, og mener at en tilsvarende målrettet innsats må etableres i Norge.

NHO Mat og Drikke ber derfor om at det settes av midler til en egen enhet for rådgivning om eksport av mat til ulike markeder, herunder rådgivning om ulike marketers krav til mattrygghet, kvalitet, merking og dokumentasjon, i Innovasjon Norge. Det bør også etableres støtte til deltakelse på store matmesser som Anuga og SIAL, og det bør vurderes å delta med en egen Norgespaviljong på disse viktige matmessene.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Terje Sletnes
Direktør for analyse og politikk

Dag Kjetil Øyna
Fagsjef/advokat